

Ljubljana, 30. aprila 1923.

Izhaja 7., 15., 22. in 30. v mesecu.

Proletarskim razrednim sužnjem Slovenije!

1. Maja 1923.

Petič že praznujemo naš proletarski praznik Prvi Majnik, odkar je prenehalo svetovno klanje in vsak novi Prvi Majnik, je za proletarijat Jugoslavije nova postaja na trnjevi poti k — svobodi.

Tretjič že praznujemo naš proletarski praznik Prvi Majnik, odkar besni v Jugoslaviji teror, brezzakonitost kapitalistične ofenzive; tretje leto se že nahaja proletarijat Jugoslavije izven zakona, predan na milost in nemilost kapitalistom, ki brezobzirno gazijo in teptajo pravice in človeško dostojanstvo delavca, onega delavca, ki s svojo produktivno silo vzdržuje in ohranja človeško družbo.

Lepe so bile besede in obljube buržuazije, ki je po končani štiriletni vojni bila prisiljena, da s pomočjo proletarijata konsolidira desorganizirani kapitalistični družabni red. Toda vse te lepe obljube je buržuazija pozabila in pogazila, ko je proletarijat pričel konsolidirati svoje razredne organizacije ne pa kapitalistično gospodarstvo, kakor so mu svetovali buržuji in njihovi zavezniki reformisti, ki so pričeli s cepljenjem strokovnih in političnih razrednih organizacij.

Vsled razdvojenosti proletarskih organizacij je kapitalistični razred zamogel pričeti z ofenzivo proti delavstvu. In pričel je s silo in z nasiljem. Z Obznano in z zakonom o zaščiti države hoče buržuazija zaščititi ne državo, ampak svoj profit, svojo nadvlado. Razpuščene strokovne organizacije, zaplenjeni delavski domovi, stotine delavskih zaupnikov, ki še danes ječe po ječah, ali v prognanstvu, vsa ta žalostna dejstva so jasni očitki vladajočega režima belega terorja.

Brezpraven, zaslužjen proletarijat Jugoslavije, katerega je brezobzirno izkoriščanje kapitalistov in besneči teror vladajoče reakcije pognal v obup, se danes ko stoji pred poginom vprašuje: Ali v smrt vsled gladi in pomanjkanja, ali v boj za svoj obstanek, v boj za svoje življenske interese.

Zavedajoč se svoje zgodovinske naloge se bo proletarijat pogumno in neustrašeno postavil na branik za svoje državljanske in človeške pravice.

Vkljub vladajoči reakciji in vkljub besnečemu nasilju in terorju mora proletarijat povzdigniti svoj glas, glas izkoriščanih in teptanih, ki se zbirajo in združujejo, da skupno in enotno branijo svoje pravice.

Letošnji Prvi Majnik naj bo dan združenja vseh lačnih in golih in na dan največjega proletarskega praznika prisezimo, da se bomo združeno, z vso odločnostjo borili za svoje pravice, katere nam je kapitalizem odvzel, dokler smo bili razdvojeni in razcepljeni. Vstvarimo si združeno in nepremagljivo fronto za boj proti našemu skupnemu sovragu — kapitalu.

Letošnji Prvi Majnik naj bo dan prebujenja proletarskega razreda, ki odločno in pogumno zahteva in kliče:

Doli z reakcijo! Doli z zakonom o zaščiti države! Živela svoboda!

Hočemo popolno in neomejeno svobodo združevanja, govora in tiska. Zahtevamo priznanje svojih državljanskih pravic, zato hočemo, da se izvede in izvajajo vsi delavskozaščitni zakoni, posebno pa zakon o zaščiti delavcev, ki je bil doslej izigravan v škodo delavstva. Zahtevamo takojšnjo izvedbo 8urnega delavnika za vse obrate!

Za najbednejše med bednimi za brezposelne — se reakcionarna kapitalistična vlada ne briga. Saj je ravno armada brezposelnih tista, katero kapitalizem uporablja kot »lohn-drückerje« za znižavanje že itak nezadostnih in prenizkih mezd.

Zahtevamo za brezposelne podporo v višini eksistenčnega minimuma.

Vlada mora pričeti z javnimi zgradbami, pri katerih bodo našli dela in zaslužka brezposelni. V vseh podjetjih in obratih, kjer se dela nad 8 ur, se mora delovni čas skrajšati na maksimum 8 ur, da se zaposli brezposelne.

Da zlomi odporno moč in silo proletarijata, je vlada poleg organizacij zaprla in vrgla v ječe tudi zaupnike in funkcionarje delavskih organizacij, ki niso zagrešili drugega, kot to, da so hrabro in odločno zastopali delavske pravice in proletarske interese. Zato energično zahtevamo:

Osvobodite delavske funkcionarje in zaupnike, ki brez krivde ječijo po ječah in zaporih, mučeni od hlapcev belega terorja.

Nikdar siti kapitalizem, kateri sedi na med svetovno vojno nakopičenih bogastvih, hoče na račun delavcev in kmetov zopet ugoditi svoji nenasitni želji po profitu, ter pripravlja s svojimi imperijalističnimi in šovinističnimi hujskarijami nove vojne, nova pokolja, da si iz krvi delavcev in kmetov kuje nova bogastva. Zato ustanavlja mednarodni kapital po celem svetu fašistične tolpe, ki pod raznimi imeni, a povsod pod krinko nacijonalizma, vršijo brezvestno hujskanje in podžigajo sovraštvo med narodi.

Zato zahtevamo takojšen razpust vseh fašističnih tolp, v prvi vrsti Orjune in Orkane.

Francoski imperijalisti so zasedli Poruhrje in hoteli provocirati vojno. Zavednemu nemško-francoskemu delavstvu se je z velikimi žrtvami posrečilo začasno preprečiti vojno. Danes 1. Maja izjavlja proletarijat celega sveta, da noče več vojn, ne imperijalističnih ne obrambenih, Zato zahtevamo:

Doli z vojno! Proč s stalno vojsko! Živela ljudska milica!

Da se zasigura svetoven mir in prepreči nevarnost nove vojne **zahtevamo priznanje sovjetske Rusije.**

Velike so naloge proletarijata v današnji dobi kapitalističnega navala. Dvojno težke so prilike proletarijata Jugoslavije.

Razdvojeni in razcepljeni si bomo težko izvojevali in priborili svoje pravice. Zato je želja in zahteva proletarskih mas:

Ujedinjenje in združenje vseh razredno zavednih strokovnih organizacij za obrambo naših pravic in našega obstanka.

Resna a odločna naj bo letošnja proslava Prvega Majnika. V discipliniranem nastopu proletarskih množic naj buržuazija vidi in spozna odločno in neomajano voljo proletarijata, da hoče in da zahteva:

Proč z reakcijo! Hočemo kruha, svobode in pravice! Hočemo osvobojenja iz verig in okov kapitalizma, hočemo socialno pravičnost!

Živel Prvi Majnik, praznik lačnih in brezpravnih!
Živela svoboda!
Živela enotna proletarska fronta!
Živel razredni boj!

Proletariat Jugoslavije hoče — svobode!

V nedeljo 22. aprila so se vršili po celi državi dobro uspeli protestni shodi, na katerih je tisoče in tisoče brezpravnih in izgladnelih proletarcev in proletark protestiralo proti vladajoči reakciji in besnečemu nasilju, ter zahtevalo in manifestiralo za svoje človeške in državljanske pravice.

V Sloveniji se je ta dan vršilo 17 dobro obiskanih shodov, posebno veličastni so bili shodi v Trbovljah, Jesenicah in v Ljubljani, kjer je zbrana tisočglava množica enodušno in odločno zaklicala kapitalu in njenim eksponentom: Stoj! Mi se budimo, mi vstajamo in zahtevamo, kar je našega!

Na vseh shodih so bile z navdušenjem sprejete naslednje resolucije:

RESOLUCIJA.

Na protestnem shodu, dne 22. aprila 1923 zbrani delavci in delavke

konstatirajo:

1. Da je delavski razred Jugoslavije popolno obrezpravljen in da mu je z protiuslavnimi izjemnimi zakoni onemogočena vsaka zakonita obramba svojih interesov in pravic, kakor tudi, da mu izjemni zakoni preprečujejo vsako gibanje za popoljšanje svojega bednega in brezupnega stanja.

2. Da je nad dve leti trajajoča politična in socialna reakcija pogazila najosnovnejše pravice delovnega človeka, da so delavskemu razredu odvzete vse delavske institucije, ki bi z mogle ščititi delavski razred pred divjim in brezobzirnim navalom kapitalistične eksploatacije.

3. Da se hoče že itak obupni položaj delavskih množic še poslabšati, v katero svrhu se snujejo z vladnim odobrenjem in kapitalističnim denarjem fašistične tolpe, katerih cilj je, z ognjem in mečem pokončati še zadnje ostanke delavskih pridobitev.

4. Da se jugoslovanska buržuazija pripravlja na nove vojne avanture, v katere jo navajajo nikdar site veleimperijalistične zahteve kapitalizma.

Uvidevajoč vsa zgoraj navedena žalostna dejstva

zahtevamo:

1. Da se brez odlaganja ukinejo vsi izjemni zakoni in tajne protidelavske odredbe in da se tudi delavskemu razredu priznajo vse državljanske pravice, posebno pa nemoteno pravico in svobodo združevanja, govora in tiska in pravico neoviranega boja za izboljšanje sedanega obupnega stanja.

2. Da se končno preneha s protiuslavnim preganjanjem strokovnih organizacij, njenih zaupnikov in funkcionarjev, ter da se da delavstvu isto pravico braniti svoje interese, kot se daje danes kapitalizmu v svrhu povečanja profita.

3. Da se ukinejo vsi privilegiji kapitalističnih in fašističnih band, osobito, da se prepove svobodno oboroževanje teh tolp. V nasprotnem slučaju bodo delavci primorani v svojo obrambo poseči po samopomoči.

4. Da se takoj preneha z vsem, kar bi nas moglo zaplesti v nove krvave vojne avanture z našimi sosedi, a za koristi naših in zapadnoevropskih imperijalistov.

Kapitalistični imperijalisti naj svoje račune sami poravnajo, mi ne bomo nikdar več dopustili, da krvavi proletarijat za koristi mednarodnega kapitala. Zato kličemo: Boj — vojni.

Usvajajoč gornjo resolucijo svečano izjavljamo, da se bomo za dosego svojih zahtev borili z vsemi sredstvi in da bomo svoje pravice branili tudi za ceno svojega življenja.

Jugoslovanska buržuazija naj ve, da njenih nasilj ne moremo in nečemo več prenašati.

Ljudje smo, zahtevamo svoje človeške pravice.

Resolucija

sprejeta na protestnem shodu dne 22. aprila 1923.

1. Shod pozdravlja mednarodno konferenco v Frankfurtu in izjavlja, da bo z vsemi silami delal na izvedbi njenih sklepov.

2. Najenergičnejše zahteva takojšen razpust vseh fašističnih tolp, ki hočejo z oboroženo silo pod krinko državnostnosti terorizirati delavski razred.

3. Protestira najodločneje proti nasiljem fašista Mussolinija nad delavstvom in zahteva od vseh javnih zastopov, da tudi oni oficijelno protestirajo proti fašističnemu nasilju in brezpravnosti.

4. Shod pozdravlja sklicanje mednarodnih strokovnih konferenc in zahteva od svojih organizacij, da se teh konferenc po svojih zastopnikih zanesljivo udeležijo.

5. Shod pozdravlja ustanovitev mednarodnih proletarskih bratovščin, v katerih se bodo proletarci raznih držav bližje spoznali, da se tako prepreči možnost, da buržuaziji zopet uspe nahujskati delavstvo ene države na delavstvo druge države.

6. Shod poziva delavstvo cele Jugoslavije in celega sveta, da se poleg boja za svoje vsakdanje potrebe udeležuje kar najaktivnejše tudi boja proti vsaki novi vojni, proti mednarodnemu fašizmu in proti vladajoči reakciji, kar bo najlažje uspelo z ustvarjanjem enotne proletarske fronte in močnih enotnih strokovnih organizacij.

7. Združenje vseh strokovnih organizacij se mora čim prej izvršiti na podlagi

1. nepomirljivega razrednega boja;
2. strankarske neodvisnosti strokovnih organizacij;
3. proletarske demokracije v organizacijah.

Internacionalna orijentacija ne sme biti ovira prepotrebne združenju. O tem naj sklepa prvi državni kongres združenih strokovnih organizacij.

Delavstvo zbrano na shodu izjavlja, da bo s paznim očesom motrilo, kdo dela za združenje strokovnih organizacij in kdo nasprotuje, ter da bo vsako, tudi prikrito sabotažo združenja smatralo za izdajstvo delavskih interesov, ter z njimi tudi tako postopalo.

Rezolucije so bile odposlane na predsedništvo narodne skupščine v Beograd, ministrskemu predsedniku in pa pokrajinski vlad v Ljubljani.

Vlada, kot merodajen faktor naj ve, da je tudi potrpežljivemu proletarijatu zmanjkalo potrpežljivosti in da so resolucije sprejete 22. aprila na protestnih shodih zadnje papirnaté resolucije, da so resolucije poslale s shodov zadnji papirnatí opomini, katere smo ji poslali. Zaveda naj se, da ima proletarijat v rokah tudi bolj uspešna in bolj »efikasna« sredstva in da bo vporabil tudi ta sredstva, da si pribori one človeške in državljanske pravice, katere so se mu doslej protiuslavno in protizakonito katile. Vlada naj ve, da proletarijat, ki tvori ogromno večino državljanov ni več voljan prenašati diktature male peščice mednarodnih izkoriščevalcev, ki so se zbrali iz vseh koncev sveta, da do kosti slečejo delavno ljudstvo Jugoslavije.

22. aprila smo zadnjič zahtevali, da se nam dajo pravice, katere nam pripadajo po zakonu, če to zopet ne bo pomagalo, si bomo svoje zakonske in ustavne pravice vzeli.

Vlada, zavedi se, da narod ne more živeti od nikdar rešenih vprašanj centralizem, avtonomija, federacija, ampak da hoče kruha, svobode in pravice.

Za protestne shode 22. aprila smo pozvali tudi sodruge iz Strokovne komisije da sodelujejo in da se pridružijo našemu protestu in našim zahtevam. Strok. komisija je po svojem zastopniku sporočila, da se bo shodov udeležila, toda ne oficijelno. Kaj se to pravi, smo videli najlepše v Mariboru, kjer so razvili po mestu protigitacijo in kjer je s. Eržen že iz stavljen »Enakosti« vzel in odvrgel poziv za nedeljski protestni shod. O takem sodelovanju bomo še poročali.

V Ljubljani je s. Svetek na shodu v Mestnem domu govoril za predlagane resolucije in jih podpiral. Nas samo vesel, da tudi sodrugi iz Strokovne komisije polagoma spoznavajo, da Amsterdam s svojimi sklepi, katere ne izvaja,

podpira vladajoči družabni sistem izkoriščanja, ter da je dolžnost vseh razredno zavednih proletarcev, da se ravna po sklepih onih mednarodnih forumov, ki hočejo svoje sklepe tudi v dejanjih izvesti. In tak mednarodni proletarski forum je bila frankfurtska konferenca, katero je tudi s. Svetek pozdravil in s katere sklepi se strinja. Če bo s. Svetek tudi v bodoče kazal toliko razumevanja — bo v Sloveniji kmalu mogoč enoten in mogočen strokovni pokret, za katerim vsaj z naše strani iskreno stremimo.

Na protesten shod v Hudo jamo se je prišlo par Orjunašev, ki so protestni shod hoteli očitno preprečiti. Ker se jim je to ponesrečilo so se po-

služili perfidnega sredstva, da spravijo par sodrugov v zapor. Po končanem shodu je neki Orjunaš pričel vzvikati »živela Orjuna«, na kar je sledilo hrupno: Doli, doli. Orjunaš pa je med klicanjem »doli Orjuna« zaklical: »Živijo kralji« in nekaj sodrugov, ki so ta klic preslišali, je še vedno klicalo doli, doli. In tako je navzoči policijski komisar, ki je mogel videti, da se klici doli, doli, nanašajo na Orjuna in ne na kralja dal, najbrže po želji Orjuncev, aretirati našega sodruga, katerega bodo sedaj obtoževali za delo veleizdaje. Pri tej priliki zopet opozarjamo naše delavstvo, da ne naseda provokacijam Orjuncev, ki izrabljajo vsako priliko, da škodijo delavskemu gibanju. —

Značaj letošnjega Prvega Majnika.

Izraz rastoče zavednosti delavskega razreda, izraz rastoče samozvesti, mogoča manifestacija proletarske enotnosti in napoved boja kapitalističnemu družabnemu redu, to naj bi bil namen prvomajskih proslav, po želji ustanoviteljev iz 1889. leta. In v začetku so prvomajske proslave to tudi bile.

Toda porajajoči se reformizem v Amsterdamu in v II. internacionali je iz proletarskih bojnih prvomajskih proslav, napravil čisto navadno buržuazne slavnosti, ki se v bistvu ne razlikujejo dosti od podeželskih žegnanj.

Čas je, da se proletarijat končno zavé in da se upre takemu omalovaževanju Proletarskega Dneva. Proletarski Prvi Maj mora biti odločen izraz borbene volje, katere se pričena buditi tudi v državah, kjer besni teror kapitalistične ofenzive v Italiji, Madžarski in Jugoslaviji.

Da bo široke in najširše plasti proletarijata prevzel bojni in borbeni duh, zato skrbje nezavedno in proti svoji volji — kapitalisti po celem svetu. Buržuazija ne more vpustiti »normalno« razmerje med delom in kapitalom, kakor je bilo pred vojno in napenja vse svoje sile, da vpostavi še močnejšo in še silnejšo nadvlado kapitala, kot je bila dosedaj. Buržuazija pravi: Mir, Delo! Istočasno pa pripravlja nove vojne in meščansko vojno, v kateri upa, da ji bo mogoče v svrhu povečanja svojega profita, poslabšati delovne pogoje delavstva in zmanjšati njih realne (stvarne) mezde. V dosegu teh svojih namenov se poslužuje buržuazija fašizma, katerega podpira kolikor le more. S fašizmom vrši razkrajajoči se kapitalizem svoj poslednji napad na proletarski razred. Ravno fašizem kaže delavstvu pravo lice, toliko hvaljene buržuazne demokracije.

V tej zadnji fazi kapitalistične nadvlade postaja klic po enotni fronti proletarijata vedno močnejši. Delavstvo hoče enotnosti, hoče enotno proletarsko fronto, pa ne za sodelovanje z buržuazijo, ampak za boj, za razredni boj s kapitalizmom. Razrednega miru delavstvo ne mara več, saj je ravno ta politika »mira« zakrivila, da se mezde znižujejo, da se življenske potrebščine podražujejo, da se podaljšuje delavni čas, da nastaja brezposelnost, da se delavstvu krata ustavne in zakonite pravice in da se dnevno povečava in približuje nevarnost nove vojne.

Gori navedene misli so povzete iz prvomajskega apela, naslovljenega na delavstvo celega sveta. In žal, da so popolnoma

točne, ko govorimo o razmerah delavstva v Jugoslaviji.

Dva zla sta, pod katerimi in vsled katerih trpi delavski razred Jugoslavije.

Prvo in najhujše zlo so izjemni protidelavski zakoni, posebno zakon o zaščiti države, s katerim je proletarijatu Jugoslavije onemogočena vsaka legalna borba proti naraščajoči bedi in izkoriščanju, drugo ne manjše zlo pa je strokovna in politična razcepljenost, ki cepi in slabi odporno moč proletarijata.

Globoko smo prepričani, da bomo sedaj, ko smo si na jasnem o vzrokih našega neznošnega stanja, pričeli z energičnim in smotrenim delom, da si popoljšamo svoj položaj. In svoj položaj si bomo izboljšali, če bo vsak posameznik z vsemi silami deloval na to: da se odpravijo protidelavski izjemni zakoni in da vstvarimo enotno proletarsko fronto v akcijah in v strokovnih organizacijah.

Zato so glavne parole letošnjega Prvega Majnika:

Proč z nasiljem! Doli z reakcijo!

Živele enotne akcije, živele enotne in močne strokovne organizacije proletarijata cele Jugoslavije!

Živel nepomirljiv, razredni boj!

M. Nestorovič—Mile:

Raztrgajte okove!

Raztrgajte okove, sodrugi verni, stresite železne verige raz sé! Mrzim na vso moč življenja trpljenje, in nje, ki ga čutijo, a vendar molče.

Le borbe obupne meni se hoče, le večno s tirani bi sam se boril. Le borbe, ki nudi svobodne dneve, ko svobode žar se povsod bo razlil.

Raztrgajte okove ter ne plakajte, stresite železne verige raz sé. Mrzim na vso moč te, ki podlo se plaziš, sovražim vas vse, ki trpite molče.

Le borbe obupne meni se hoče, le večno s tirani bi sam se boril. Le borbe, ki nudi svobodne dneve, ko svobode žar se povsod bo razlil.

Mednarodno delavsko gibanje.

Splošni ogled. — Nova taktika kapitalistične ofenzive. — Reakcionarna pomoč kapitalističnih vlad. — Prvi korak v enotno fronto proletariata.

Kapitalistična ofenziva je postala v splošnem ostrejša. Kapitalistična taktika se danes ne omeji več na to, da bi napovedala boj le velikim delavskim množicam. Kapitalizem se bori dandanes z vso silo tudi pri malih krajevnih sporih z namenom, da premaga posamezne male oddelke proletariata. S to novo taktiko je n. pr. ameriški kapital preprečil enotno fronto ameriških rudarjev ker je v nekaterih rudnikih sprejel kolektivno pogodbo v drugih pa ne. Na Angliškem zavlačujejo stavbinski delodajalci pogajanja za kolektivno pogodbo in povzročujejo med tem delne stavke katerim sledi navadno izprtje delavcev. Na ta način se delodajalci nadejajo, da bodo delavce utrudili, pomnožili število brezposelnih in z njimi vplivali na ostale zaposlene delavce.

Nemški delodajalci izkoriščajo splošni politični kaos in okupacijo Poruhra po Francoski v svoje izkoriščevalne namene in skušajo znižati že tako nezadostne mezde berlinskim delavcem. Na Ogrskem so kovinarski gospodarji izprli kovinarske delavce zato, ker jih hočejo prisiliti, da se vrnejo na delo po nižjih plačah.

Paralelno s temi gospodarskimi reakcionarnimi naklepi delujejo kapitalistične vlade, ki jemljejo proletariatu prostost gibanja in pravico drugače zajamčenih svoboščin. V Italiji triumfirajo fašizem. V Jugoslaviji, na Čehoslovake in na Poljskem je kapitalizem sklenil v svojih parlamentih »zakon o zaščiti države«, ki služi v to, da se sme nemoteno izkoriščati in usuznjevati proletarijat. Pod pretvezo francoske okupacije je Nemčija izdala dekret po katerem je mogoče v vsakem trenutku nastopiti z

oboroženo silo proti nemškim revolucion. elementom. Na Francoskem in v Belgiji so kapitalistične vlade pozaprele skoro vse voditelje revolucionarnega proletariata.

Konferenca v Frankfurtu, ki se je sešla po nalogu in sklepu nemških obratnih odborov je dejansko prvi poskus, ki gre za tem, da bi omejil kapitalistično ofenzivo in je obenem prvi korak na poti v enotno fronto proletariata. Ta konferenca je uspela kljub protigitaciji od strani Amsterdamske II. internacionalne. Bilo je prvič, da so prišli na konferenco, ki so jo sklicali komunisti, tudi zastopniki drugih delavskih strank. Ti delegatje pa niso bili poslanci svojih strank, marveč poslanci pristašev dotičnih strank odposlani od posameznih krajevnih organizacij.

Svetovna kapitalistična ofenziva, mednarodna fašistovska nevarnost in nevarnost nove vojne. To so problemi, ki silijo proletarijat, da se pripravi za odporno akcijo in ustvarjajo pogoje enotne proletarske fronte.

Med tem ko proletarijat pripravlja svojo odporno akcijo proti tem nevarnostim, je predsednik mednarodnega delavskega urada, zloglasni Albert Thomas, obiskal v Rimu največjega sovražnika italijanskega delavstva in mu izrekel svoje navdušenje nad delom, ki ga je izvršil v Italiji fašizem. Obenem se je zavezal z njim, s fašistovskim vodjem za prijateljsko mednarodno sodelovanje delavskega urada s fašizmom. Poglavarji II. internacionalne, ki so v imenovanem mednarodnem delavskem uradu, so ostali tako zavezniki fašizma. Mesto, da bi pomagali ustvarjati enotno fronto pro-

letariata, se vodje II. internacionale družijo s sovražniki proletarijata.

Druga internacionala se približuje vedno bolj desnici. Celo Samuel Gompers in njegove nazadnjaške organizacije, ki so smatrale do danes II. internacionalo kot preveč revolucionarno, so to uvideli in se sedaj tej lažiproletarski organizaciji približujejo.

Zbližanje do katerega je prišlo med II. internacionalo in fašisti na eni strani in mednarodna konferenca v Frankfurtu kjer so se zbrali zastopniki vsega revolucionarnega delavstva, ste dve važni postaji v mednarodnem delavskem gibanju. Ti dogodki pa nam obenem tolmačijo krizo, ki tare II. internacionalo. Revolucionarni proletarijat sili svoje izdajice v tabor svojih nasprotnikov. Sam pa organizira svoje sile in se pripravlja na boj.

Znižanje plač.

Splošna draginja narekuje delavcem, da prestopijo od defenzive v ofenzivo. V Franciji, v Belgiji, v Holandiji in celo v Kanadi povzroča draginja in znižanje plač delavcem življenje nemogoče.

V Franciji so stopili delavci, koje vodi unitarna delavska zveza, v boj. Stavka se vernih francoskih rudarjev je končala z zmago rudarjev kljub reformističnemu bojkotu. Sedaj še stavkajo na Francoskem livarji v Bassa-Indre; književci in brnarji v Parizu; tekstilni delavci v Normandiji; steklarji v Dardaniji; pristanišni delavci in pomorščaki v Havre; rudarji v Lotaringiji in v Sari. Unitarna delavska zveza vodi vse te boje z izredno energijo in je prisilila reformiste, da so stopili iz svojega brezdelja. Množice, ki slede reformistom, so pod pritiskom draginje prisilile svoje voditelje, da so izdali oklice na javno mnenje, v katerem zahtevajo revizijo plač. Unitarna delavska zveza je takoj predlagala reformistom enotno fronto v izboljšanje življenjskih pogojev delavstvu. Ona predlaga med drugim splošno stavko delavstva v doseg vseh proletarskih pravic.

V Belgiji, kjer so stavkali kovinarji od 15. novembra, so dobili povznanje od dveh do dveh in pol frankov na uro.

Na Holandskem so plače izredno nizke in se je delavni čas podaljšal. To deloma tudi radi tega, ker je prišlo tja nekoliko nemških delavcev, koji so bili izgnani iz Poruhirja.

V Kanadi so se plače znižale delavcem od 15 do 20 dolarjev na mesec.

Nikjer niso plače take, da bi zadoščale najnujnejšim potrebam delavstva. Povsod opažamo ta-le proces: cene živlom se dvigajo, mezde padajo.

Agrarna kriza na Angleškem.

Angleški agrarni veleposestnik iz dežele Norfolk, kjer se nahajajo kmetje v stavki, vstrajajo na zahtevi, da se mora kmetom plače znižati in podaljšati delavni čas. Odklonili so tudi delavski predlog, ki je hotel trimesečno premirje, v teku katerega naj bi posredovala vlada. Plače v dobri premirja naj bi bile 35 šterlingov za vsakih 50 ur dela.

Ker so veleposestniki odklonili tudi ta predlog, se je stavka razširila tudi na bližnje dežele. Tajnik zveze kmetijskih delavcev je na shodu povedal, da ne bo pričelo delo, dokler ne pride do pametnega sporazuma. Med tem so veleposestniki v okraju Angor sklenili znižati kmetom plače. V deželi Durham so delodajalci sklenili pla-

čevati kmete po 32 šterlingov za vsakih 52 ur dela.

Izseljevanje v Ameriko.

V ameriškem parlamentu se razpravlja o predlogu glede priseljevanja tujcev. Po novem predlogu bi se moralo številno priseljenecv znižati. Mesto 537.803 bi se smelo priseliti v Ameriko največ 186 tisoč tujcev na leto. Zlasti se noče omejit priseljevanje Kitajcev, Slovanov in Italijanov. Mala burzazija si želi le priseljevanja anglosaksoncev, dočim si želi veleburzazija priseljevanja drugih narodov, ker ona ne rabi intelektualnih, marveč ročnih delavcev.

Medtem ustvarjajo ameriški kapitalisti zakone, ki bodo otežkočili življenje tujcev. Inozemskim delavcem se hoče onemogočiti udeležbo pri stavkah. V to svrhu bo vsak delavec (tujec) zapisan pri policiji v poseben register in dobil izkaznico s fotografijo. Ako bo tak delavec aretiran zaradi stavke, se ga bo takoj izobčilo iz Amerike. Tako se hoče ustvariti boj med domačini in inozemskimi delavci. V tozadevno obrambo delavcev se je ustanovil v Chicagu »odbor za obrambo inozemskih delavcev«, ki je sestavljen iz večine delavskih in kmetijskih organizacij in konzorcijscev.

Prisilno izseljevanje.

Da se oprosti prevelikega števila delavcev se dogovarja švicarska vlada z vlado v Kanadi. Švica bi rada prisilila delavce, se izseliti v Kanado ali drugam. Ne bo se ji posrečilo, ker ima tudi Kanada sama, kakor vse druge države, že itak dovolj brezposelnih domačin.

Brezposelnost.

Število brezposelnih v Italiji je bilo v mesecu januarju 382.000, t. j. 28 tisoč več kot v mesecu decembru 1922. Na Angleškem je bilo leta 1922 900.000 brezposelnih, ki uživajo brezposelno podporo. Dejansko je v obeh državah število brezposelnih večje, ker je vedno več takih, ki nimajo več pravice do podpore in niso torej zabeleženi v tozadevnih statistikah. Švica, bogata in mala Švica, ima 56.275 brezposelnih (oficielnih). Tam je torej število brezposelnih v zadnjih mesecih naraslo. V Avstriji se položaj ni nič spremenil. Znižala se je nekoliko brezposelnost pri uradnih, čevljarjih in kemičnih delavcih. V vseh drugih strokah je narasla. V Jugoslaviji, kjer je bilo do danes relativno najmanj brezposelnih, se pričnajo zapirati tovarne in brezposelnost narašča v vseh strokah. Na Ogrskem je samih rudarjev 60.000 brezposelnih, ki so bili izprti. V vseh drugih državah ni nič boljše. Ako pomislimo, da se izseljujejo celo delavci iz Nemčije in iz Anglije, tedaj imamo pač lep dokaz, kako brezposelnost narašča vedno bolj z naglico, ki postaja že nevarna tudi samim mogotcem.

Naj bi jim postala tudi usodepolna.

Civilizacija in pravica meščanskega družabnega reda se pokaže v svoji pravi luči takoj, ko se sužnji tega reda vzdignejo proti njihovim gospodarjem. Vsa ta civilizacija in pravica se razodene kot nezakonito maščevanje. Vsaka nova kriza v razrednem boju, med izkoriščevalcem in izkoriščanim, osvetljuje vedno bolj to realnost.

Marx.

Železničarji, državni nameščenci in Prvi Majnik.

Ko človek sedi v spomladanskem jurtu v prosti naravi, in gleda okrog sebe ter premišljuje o naši obli, ki se imenuje svet in o razlikah na njej, preklinja svoje nesrečno rojstvo in svoj žalostni konec. Nehote se mu vsiljuje misel, čemu živimo in kakšen namen ima življenje? Zaman se vprašuje, odgovora ni. Tisoče in tisoče trpečih tako razmišlja in divje preklinja usodo in »modro« pravičnost, lep mir in svobodo na zemlji.

Neverjetno so razmere, ki so zavladale na naših železnih in v kraljevih uradih. Nepregleden je kaos, v katerem se nahajamo in ki se z vsakim dnem postruje. Normalen človek, ki to vidi in brez strasti premotri vse to, se nehote vpraša: Kaj vendar mislijo odgovorni krogi (če je še kdo odgovoren)? Ljudska beda narašča od dne do dne, nezadovoljnost v najširših plasteh delavstva, uradništva, upokojencev in invalidov prekipeva do vrhunca in neko tajno grmenje naznanja bližajočo se hudo uro. Vodilni politiki in krmarji te nesrečne države s tremi beraškimi plemeni, brez gornjih 10.000, pa so slepi in gluhi. Državniška modrost za splošnost jim je odpovedala, v nasilstvu in v zlatem teletu vidijo svojo rešitev.

Železničarji vseh kategorij (brez ravnateljev in direktorjev, ki posedajo na Dunaju in se vozijo po konferencah z diplomatkinjami v salonskih vozovih za mastne dijete), ki so posvetili vso svojo delavno silo skupnemu blagru človeške družbe, umirajo od gladi.

Za primer navajamo med nešteti drugi sliki samo upokojece. Nihče v državi se ne briga zanje. Uprava, ki jih je izmzgavala leta in desetletja, jih danes zanemarlja. Sploh je danes z vsemi duševnimi in ročnimi sliki enako.

Zakoni se teptajo, delavske zaupnike se ne pripoznava, umetno se znižujejo pla-

če, pridobitve, katere smo imeli v bivši Avstriji, so se nam odvzele, z prošnjami, z resolucijami izglednih se kurijo po uradih peči. Kar ima še danes neoporečno veljavo, se postavi jutri na glavo. Gospodje na odgovornih mestih s svojo nezmožnostjo so zgubili vsako avtoriteto, ker so zgubili vsaki čut za svoje službenice. Iz svojega resortnega mesta se brigajo za nižje službenice samo z drakoničnimi kaznimi in z korupcijo. Ker pa to bogoljubno in plodnosno delo ne morejo opravljati zastonj, ali pa samo za svojo plačo kot nižji »državotvorci«, imajo na razpolago razne gospodarske zavode, iz katerih si delijo nagrade prav kavalirsko. Gospoda se igra, kakor neuka deca z vžgalico pod slamnato streho. Vsi poskusi sporazumljenih železničarskih organizacij in uvidnih upoštevajočih mož, da bi dokazali vladajoči gospodi nevarnost položaja, so bili brezuspešni. Nasprotno, gospoda se trudi goljufati javno mnenje potom časopisa, češ, da so železničarji in javni nameščenci hudobni nezadovoljenci, ki brez vsakega resnega razloga tirajo državne finance v propast. Naravnost slajne so številke v meščanskem časopisju, v katerih se javnosti servirajo koliko bodo dobili železničarji in kako bodo zjednačili doklade, (da bude vsak berač). Železničarji, vsaj velik del niso dobili nič, drugim (višjim) pa so vrgli obrano kost. Verjetni Tomaži trgovci, mesarji, hišni posestniki in drugi taki državnotvorni elementi in osrečevalci naroda, so takoj na podlagi te lažnjive informacije zvišali prodajne cene, češ, sedaj je čas: »seis-ponerji so dobili denar, naj plačajo »izjednačbo«, in še 10 odstotkov več,« da ne trpijo krivice.

V resnici pa je stvar vendar le precej drugačna, in če danes opazujemo med železničarji neko globoko gibanje, prvi pojavi se že opažajo, kakor protestni shodi, glavna stavka, delo sporazumljenih organ-

zacij in akcijskega odbora, potem se je treba resno vprašati: Kje tiči vzrok temu in kaj je storiti? Kakor vsi javni nameščenci in železničarji s svojimi prejemki ne morejo več izhajati in svoje najnujnejše izdatke kriti, znači pač vse to, da gotovi krogi žele potresa.

V kolikor smo poučeni, se zastopniki železničarjev še vedno z vso vneto trudijo merodajne činitelje opozoriti na opasnost položaja. Med tem pa prihajajo vodstvu organizacij neprestano od vseh krajev rezolucije in izjave, v katerih izraža železničarstvo in uradništvo svojo veliko nevoljo in zahteva odločilnih korakov. Mnenja smo, da bi imeli državni krmarji vzrokov dovolj, da posvetijo tudi tem, za nje menda brezpomembnim pojavom nekoliko pozornosti, kajti zanašanje na svoj policijski režim in na zakon o zaščiti države v sedanjem času ne zadostuje več. Tudi bi bilo dobro, da se spomnijo na star izrek, ki ima še vedno svojo vrednost: Kogar hočejo bogovi uničiti, tega kaznujejo s slepoto.

Železničarji in državni nameščenci so doslej vedno kazali svojo lojalnost, in se v vsakem oziru zavedali svoje težke naloge in velike odgovornosti napram najširšim plastem naroda. Toda tudi njihova požrtvovalnost ima svoje meje, katere bodo prekorčili, če se jim bo de zdelo potrebno. Če torej pride do boja, potem smo globoko prepričani, da bo vsa poštena javnost s svojimi simpatijami na strani železničarjev in državnih nameščencev, kateri se bodo podali v težki in nevarni boj zgolj zato, da ščitijo svoje pravice in svoje življenje.

Enotna fronta železničarjev, državnih uradnikov in nameščencev, upokojencev, vdov in sirot, ves steber države na plan. Zahtevamo, da se rezolucija, sprejeta na javnih protestnih shodih z dne 16. marca do pičice uveljavi, najmanj pa kar je, je to, da mora dobiti vsak železničar 50 Din draginskih doklad dnevno, in pa jamstvo, da

se bodo v bodoče avtomatično povišali prejemki vseh uslužbenecv v isti meri kakor bo draginja naraščala. — Železničarji in nameščenci cele Jugoslavije stopajo pred javnost, proseč jo, da trezno presodi njih položaj, ker se tudi nam vedno očita, da smo državi nevarni in razdirajoči element. Poštena javnost naj sama sodi. Njene sodbe se ne bojimo, kajti sigurni smo, da bode celi svet uvidel, da z 80 kronami na dan se ne da živeti.

Če pa pride do boja — in do boja bo prišlo, če vlada pravočasno ne krene na pravo pot — potem naj si bo vsa javnost v svesti, da nam je ta boj vsiljen, da se je na to delovalo hoté, že mesece in mesece.

Da pa bode boj in zmaga sigurnejša, za to je potreba, da obnovite svojo neodvisno strokovno železničarsko organizacijo, nič zaspanosti in izgovorov, nobeden izgovor ne velja, brez pušk ni vojne, brez organizacije ni boja in ni zmage. S svojim nastopom dokažite, da ste sedanjih razmer v vsakem oziru siti!

Povejte mogotcem glasno in odločno, da si ne pustite vzeti življenja z gladom, zahtevajte energično, povečanje Vam po vseh človeških pravicah pripadajočega, večjega koščka kruha.

Spominjajte se na dan 1. maja vaše bojne organizacije, da se okrepi in ojači, da Vam bo mogla to nuditi, kar je njena naloga in kar od nje pričakujete. To premišljuje na dan 1. majnika, praznika vseh zatiranih in izkoriščanih!

Naj živi 1. majnik!

Naj živi Neodvisna strokovna železničarska organizacija!

Sprevodnik Janez.

Bodi to kar moraš biti: človek. In ne samo Francoz, Italijan, Nemec, Čeh itd. — R. Rolland.

Rudarji.

V četrtek 26. aprila se je vršila regulacija mezd za rudarje pri Trboveljski premogokopni družbi. Doseglo se je povišanje plač v I. kategoriji za 12 kron, v II. kategoriji za 11 kron, v III. kategoriji za 10 kron in v IV. kategoriji za 9 kron.

Poročilo o poteku razprave pri nesemo prihodnjič.

Zagorje. Dolgo se nismo oglašili iz naše kotline, je pa že skrajni čas, oziroma dolžnost, da poročamo javnosti novice iz naših krajev. Kakor po vseh revirjih Trb. prem. družbe se vrši šikaniranje in pritisk na delavstvo od strani slug in ravnateljev, tudi pri nas v Zagorju je začelo. Delavce se kaznuje kar tja v en dan, pri tem se odlikuje posebno na novo došli inž. Rapp, ki se razume na delo ravno toliko kot zajec na boben. (Zato je bil tudi iz Rajhenburga prestavljen.) Streljal je že take kozle v Zagorju, da najslabši delavec ne bi kaj tacega napravil. Samo en slučaj: V obratu Kotredež (v jami) je prišel na eno št. kjer je legant (Ligent) in je vprašal, kaj je to za en premog, ki je tako bel. Evo Vam slike, kakšne strokovnjake imamo. Potem ni čudno, da bo kmalu treba biti večš plavanja za kotredeški obrat. Kar drugod poženejo, pri nas sprejemamo, takšne lačenbergarje. Zadnje čase so tudi gospodje precej razpoloženi. Dajo ti obracun kar čez noč pa če si kaj kriv ali ne, to je njim vse eno. Seveda pri tem so pa tudi pridni priganjači pazniki. Tako se je ravno sedaj dogodil en slučaj. Vozači so šli z vozičkom po premog na žleb št. 9. Ko pridejo tja so začeli zalivati (šlemari) svoje delo in nastala je velika voda (da bi gnala mlin), ki je prinašala s seboj drobni premog in tako je bila ta proga popolnoma zalita, oziroma zasuta. Torej je bilo vozačem nemogoče delati toliko časa, da se voda nekoliko ustavi. Med tem pride tja paznik (ki je hud socialista) in začne kričati in zmerjati, da nečjo delati. Začel je naposled vpiti nad kop. Dobčnikom, ker je on kot kopač, moral gledati na to, da se bo delalo (pa je že tako na vsacih 15 trpinov en pomerkač). Nato je začel kričati zakaj ne dela, on ni imel ravno takrat pri roki orodja za snazjenje proge, zato ga je nagnal ta gospodin (socialist) domov. (Seveda dobro je, če se mora delavcu kakšen kos kruha odtrgati od ust.) Ta delavec je brez vsacega ugovora šel. Drugi delavec Zaman je šel tudi domov iz tega razloga, ker je imel slabše čevlje, oziroma popolnoma raztrgane in v takšnih čevljih ni mogoče delati v vodi. Seveda drugi dan sta imela Dobčnik in Zaman že obračun gotov; prvem, ker ga je nagnal, drugemu, ki je šel sam opravičen domov. — Dotična delavca sta šla na to k obratovodju ter se komaj sprosil nazaj v delo. Obratovodja jima je rekel, da nista

hoteli delati. Seveda se mu je dokazalo, da je to laž od strani paznika. Zato naj se dotični paznik nauči govoriti resnico ne laži, drugače smo ga primorani objaviti z imenom. Imamo pa še druga sredstva za njega, ki ga bodo odvadila od šikaniranja in denunciranja delavcev. Najbolj žalostno dejstvo je pa to, da so med nami tudi delavci, ki se razumejo na denunciacijo. Med te spada neki Drnovšek Franc XIII., doma iz pod sv. Planine. Nekoliko je v sorodu žnjim tudi muzikant, Bren Albin, kateri zna večkrat povedati, kako je grdo ravnal pri vojakih z rekruti, ko je bil kaplar. To je pa že stara reč, kar se je Janez naučil, to bo Janez znal. Interesantno je tudi to, da sta ta dva prijatelja delavskih vrst, oba iz klerikalnega tabora. Tema dvema tudi svetujemo, da s svojo fakinažo takoj prenehata, sicer se vidimo... Soderugom bi pa svetovali, da nimajo s temi ljudmi ničesar za opraviti.

Zato sodrugi vsi v organizacijo »Zvezo rud. del.«, ker le potom močne, borbene, strokovne organizacije se bomo branili pred takšnimi pijavkami. Spominjamo se izreka: Sloga jači, nesloga tlači. Sodrugi Zagorjani, na delo, da stvorimo močno, enotno falango in se bomo potom nje otreli pijavk in denunciantov. Skrajni čas je, da med delavstvom preneha sovraštvo, katerega je posledica ta, da trpi na tisoče proletarcev, žen in otrok in starčkov, ter se začne prava bratovska ljubezen, potem katere bo proletarijat prišel do osvobojenja izpod kapitalističnega jarma.

Zato vsi v Neodvisne str. organizacije!

Živela Zveza rud. delavcev.

Dol z denuncijanti.

Opazovalec.

M. Barthel-Igor:

Zborovanje.

Nejevoljno greš na zborovanje.

Praviš: Ali kaj koristijo nam govori?

Tedaj prislunješ! Udarilo je vate.

Čutiš, kako se v tebi žar razcveta

in postaneš veren.

Trdo padajo govornika besede v zakajeni dvorani

in trkajo ob čela ljudi kot kladiva težka.

Glasovanje!

Kdo glasuje za?

Hlastno sunejo trde, žuljave roke

kvišku

in nad žvenketom pušč delavskih rok se mogočno preobraža v hipu zemeljska obla.

Železničarji.

Železniška nesreča na Savi.

Dne 23. aprila 1923. je trčil osebni vlak št. 34., ki odhaja iz Ljubljane ob 23. uri 52 minut po noči, na tovrni vlak št. 856., kateri je pred postajo Sava pri plošči na stoj stal.

Sunek je bil precej močan. Potniki in njihova prtljaga je popadala na tla, pri tem so zadobili en gospod tri rane na čelu, ena gospa je tožila, da jo boli leva roka in en

gospod je imel poškodbo na nogi. Strojvodja je storil vse, da ustavi vlak ali razdalja je bila prekratka. Vlakospremno osebje je storilo v polni meri svojo dolžnost vzlic temu, da je ono isto trpelo kot potniki. Popraševalo je pri potnikih, ako je kdo ranjen, vplivalo pomirjevalno na potnike, skrbelo, da sta bila oba tira zavarovana in spravilo potnike in prtljago v postajo Sava. Okoli 5. ure zjutraj so prišli s pomožnim vlakom iz Zid. mosta na prostor gosp.

kontrolor Randlj, gosp. Perme, gosp. Grunt-nar in Jug.

Ob 6. uri zjutraj so spravili delavci dva raztirana voza od vl. št. 34 na tračnice, potem odpeljali osebni vlak nazaj v postajo Litijo. Iz Ljubljane je pomožni vlak dospel v Litijo ob 7. uri zjutraj z gosp. centralnim nadzor. Pregelnom, kontr. Arhar, inženir Müller.

Najlepše je pa bilo to, da je ravnatelj Šegula zahteval, da mora skupina od oseb. vl. 34 v službi nazaj v Ljubljano peljati, ker so bili isti prestrašeni, izmučeni in premočeni do kože od dežja. Skupina se je v Litiji javila bolne in gosp. Šegula jim odvrne: a hudiča ste bolni. To je bila prva nagrada in pohvala za skupino, katere je opravila zvesto svojo službo in bila v smrtni nevarnosti. Da bi pa bil od gospodov se kateri domislil, da bi vprašal skupino ali je kateri kaj poškodovan, to jim še od daleč niti na misel ni prišlo, kaj pa je tem človekoljubnim gospodom od ravnateljstva za enega nič vrednega železničarja, vsaj se kar silijo na železnico ljudje za to izborna plačo.

Krivda nesreče.

Ker še do danes ni nihče objavil, kdo je kriv te nesreče, je pač naša sveta dolžnost, da javnosti mi to raztolmačimo. Kadar na železnici ne velja več osemurni delavnik, kadar je osebje, najsibode uradnik ali delavec, izstradano, kadar se neizučene, neizvežbane uradnike ali uslužbenice postavlja na tako odgovorna mesta, se bodo vedno take nesreče godile, to si naj vsa javnost in vsa merodajna mesta dobro zapomnijo.

Uradnik na Savi mora delati 24 ur službe izstradan, zaspan in neizkušeni, na kar se je že obratno ravnateljstvo opozorilo, ali kaj je obratnemu ravnateljstvu vse to mar, neka ide magari s samimi mulami, samo da ide. To je krivda na Savi te nesreče. Sedaj pa naj javnost govori, ako hoče svoje zdrave ude na tako nevarni poti voziti.

Vlakospremno osebje.

Zares smešno. Krekičev »Železničar«, ki izhaja na slovenskem jeziku tudi v Mariboru je v številki od 1. aprila t. l. imenoval nas »izdajicami proletarijata«. Ali je to serviral svojim čitateljem za 1. april, ali pa ga je tako vrgla iz ravnateljstva tista vest, da se snuje v Mariboru podružnica »Neodvisne Strokovne Železničarske Organizacije«. Kaj porečete, sodrugi. Glasilo organizacije, katere vsemogočni tajnik je isti Krekič, ki je zlomil železničarski štrajk 1920. leta in s tem vklenil železničarje pod neizprosni jarem buržuazije, tisti Krekič, ki je hodil na policijo, da dobi premoženje razpuščene »Splošne žel. organizacije«, ki ga on sploh nikdar zbral ni in tudi ne sprejema (kot gospodar »Saveza železničarja«, seveda, ki je le plahta in mrena javnosti), torej glasilo tistega Krekiča nam očita, da smo »izdajice proletarijata«. Res za poč. Mi smo po njegovem izdali proletarijat s tem, da smo izgnali vse tajnike in sami vodimo organizacijo, izdali smo ga s tem, da smo že večkrat razkrinkali ljubimkanje »Saveza železničarja« z buržuazijo, tudi s

tem, da gremo skupno z drugimi strok. organizacijami v akcijo za zboljšanje železničarske bede (pa tudi s tem članom »Saveza«, dasi je g. Krekič hud, zakaj se je ljubljanska podružnica udeležila te akcije), izdali smo proletarijat s tem, kar zbiramo v enotno organizacijo vse železničarje. Res je, da le pod okriljem »Neodvisne Strok. Žel. Org.«, ker pač nimamo nobenega vzroka oživljati mrliča in še nadalje zbirati članarino za plače tajnikov alá Krekič & Co., ki bi nas v resnih in odgovornih nastopih zopet izdali. In mi to »izdajalsko« delo tudi iznesemo, pa če se bo »Železničar« in »Železničar« še tako vznemirjal in kričal: »Roke proč od Maribora.« Sodrugi, ki v Mariboru obračajo hrbet Krekičevemu »Savezu« so spoznali, kdo je Krekič in zato hočejo »Neodvisno«, ki pa ne bo neodvisna od delavcev, kakor je to Krekičev »Savez«, kjer samo on govori, drugi pa je pokimajo, nego, kjer govori in odločuje železničar sam brez tajnika. Razume se, da so v očeh Krekičevega »Železničarja« in vseh, ki se drže za njegovo suknjo, mariborski sodrugi, »izmečki«, ker so se »prebrznili« ustanoviti podružnico N. S. Ž. O. »Železničar« in Krekič in njegovi zaupniki jih zato gotovo ne bodo hvalili.

Pri vsem tem pa je najbolj zanimivo to, da ti junaki okoli »Železničarja« in Krekiča svojega milega druga Nachtigalla (saj je na kongresu v Zagrebu celo predsedoval in trkal g. Krekiča po rami, govorec: »Mi pa imamo radi takega lopova,« sujejo nam, češ, »vsi niso Nachtigalli.« A ta Nachtigall je bil prvi zaupnik in tudi zastopnik »Saveza« pri pogajanjih za premoženje razpuščene »Splošne žel. org.«, ki je še sedaj pod sodnijskim pečatom v »Železničarskem Domu« in delal po navodilih Krekiča. Sedaj pa, ko jim je Nachtigall ubežal k radikalom in jih prodal, govore v »Železničarju« kakor znoreli otroci: »En velik del neodvisnih je že zedinjen z buržuazijo.« Zakaj neki sodite po sebi, gospod »Železničar« in »Železničar«? Ali je morda tam tiskovna pomota? Ali pa ste se malce poigrali prvega aprila? Eh, pa dobro zdravje! Mi »neodvisni« pa vseeno organiziramo v Mariboru podružnico N. S. Ž. O., ne na jezo vam, nego da tako organizirani izvajemo železničarski pari življenski obstoj. Vi seve, tega ne marate!

Izplačali so nam. Namreč obljubljeno zjednačenje so nam izplačali, oziroma nam izplačujejo. Vsak dobi toliko, kakor prosjak na oglu ulic od pasantov, prav za prav še manj. In sedaj je volk sit, a koza cela. Potrebna obleka pa je ostala obluba.

Kakor hidra dviga svojo glavo reakcija in sesa kri in moč delavstva.

A delavci — železničarji in ves proletarijat? Kaj vi porečete k temu? Ali mislite še dolgo trpeti vso to krivico, ali še hočete dolgo, vi milijoni trpeti, da vas tisoči izsesavajo?

Proslava Prvega Majnika v Ljubljani.

Da bi letošnja proslava našega proletarskega praznika bila čim veličastnejša in da bi letošnji prvi maj bil odločen in enoten protest proti vladajočemu nasilju belega terorja, so se podpisane organizacije sporazumele, da prvega maja skupno in enotno nastopijo, da skupno protestirajo, da enotni in združeni zahtevajo svoje pravice.

Sporazumljene organizacije so za letošnjo prvo majsko proslavo sklenile sledeče:

razpored:

1. Ob 9. uri dopoldne se vrši manifestacijski shod pred Mestnim domom (pri slabem vremenu v veliki dvorani »Uniona«).

2. Na shod pride delavstvo ob trčetrt na devet z raznih okrajev, disciplinarno v kolonah, katere vodijo določeni okrajni reditelji.

3. Zbirališča po okrajih so sledeča:

a) Za okraj Šiška je zbirališče pri šišenski cerkvi ob ¼ na 9. uro. Glavni okrajni reditelji: Lorbek, Lepša Josip, Južna Franc.

b) Za okraj Vodmat je zbirališče pri tramvajski remizi ob ¼ na 9. Glavni okrajni reditelji: Praprotnik, Novak, Jančič, Ratec. Tu se priključijo sprevo-du delavci Kemične tovarne v Mostah.

c) Za okraj Vič je zbirališče pred Delavskim domom na Viču ob ¼ na 9. uro. Glavni okrajni reditelji: Turk, Škrli, Petrece.

d) Za okraj Moste je zbirališče pred šolo ob ¼ na 9. uro. Glavni okrajni reditelji: Škerjanec. Ta spored se priključijo grupi, ki se zbira pri remizi.

e) Za okraj Zelena jama je zbirališče pri Sušniku ob ¼ na 9. uro. Glavni reditelji: Lipuš, Broth, Stojce.

f) Za okraj Trnovo, Št. Jakob je zbirališče v Delavskem domu ob ¼ na 9. uro. Glavni reditelji: Juvan, Vidmar, Dejak.

g) Za okraj pri Dolenjskem kolo-dvoru je zbirališče pri Dolenjskem mostu ob 8. uri. Glavni reditelji: Hrvan, Mihevc, Moster.

h) centralni reditelji, katerim se morajo okrajni reditelji brezpogojno pokoravati so sodrugi: Vrankar, Tomc, Kusolt.

Znak rediteljev je rdeč trak na levi roki; glavni reditelji imajo širok trak.

4. Po končanem shodu se vrši manifestacijski obhod po mestu in sicer: Od Mestnega doma čez Jubilejni most, Sv. Petra cesta, Prešernova ulica, Šelenburgova ulica, Kongresni trg, Gosposka ulica, pred Delavski dom, kjer je po nagovoru razhod.

S. Bernot sklicuje v imenu SSJ in KDZ svoj poseben shod v hotel »Tivoli«. Člani strokovnih organizacij se udeležijo shoda pred ljubljanskim Mestnim domom in se zbirajo na gori označenih zbirališčih.

Sodrugi in sodružice! Vaša dolžnost je, da založite vse svoje sile in moči, da bode letošnja proslava čim veličastnejša in mogočnejša.

Prvega majnika vsi na shod in vsi na manifestacijski obhod. Prvega maja ne sme nikdo ostati doma.

Civilizacija 1500 let pred Kristovim rojstvom.

V Egiptu so odprli grob egiptovskega kralja Tut-ank-amena, ki leži v grobu že več kot 3500 let. Ta dogodek je eden najbolj zanimivih dogodkov, s katerimi so svet presenetili zgodovinarji, ki se pečajo z zgodovino pred Kristovim rojstvom, ker pokazuje, da je v sv. pismu nagromadenih precej lepih verskih bajk, ki so v protislovju z resnicami, ki jih govori grob Tut-ank-amena.

Ta egiptovski kralj je živel komaj dva tisoč pet sto let po ustvarjenju sveta, kot ga navaja biblija. Izkopnine, ki so jih dobili v grobu, govore in pričajo neoporekljivo, da je bila že takrat civilizacija v Egiptu na zelo visoki stopnji.

Orodje, s katerim so obdelovali takrat znane kovine, les in kamen je moralo biti skoraj tako dovršeno, kot ga imamo danes. Imeti so morali tudi razne stroje, kajti dela, ki so bila izvršena, se niso dala izvršiti brez strojev.

Razvito pa ni bilo samo delo, ampak takrat je cvetela tudi že razvita umetnost, kar pričajo zopet izkopnine. Kolesa kočije so tako fino izdelana, da bi tudi današnji kolar ne izdelal boljših. Slike pričajo, da so jih izdelali umetniki.

Civilizacija v starem Egiptu se je povspela navzgor do tedaj najvišje stopnje, ko so Judje še pasli ovce in govedo. Na to pa je bila ta civilizacija zopet uničena, kakor mnogo drugih, o katerih nam pripovedujejo zgodovinarji, ki preiskujejo življenje starih narodov, kateri so živeli pred Kristovim rojstvom.

Ti civilizirani narodi so znali tudi pisati. Bili so klinopisi in hieroglifi. V Aleksandriji je postala velika knjižnica, v kateri so bili zbrani rokopisi egiptovske civilizacije in drugih civilizacij, spisani na papirusih in na tablicah iz kamna. Največ so pripomogli do te knjižnice stari Grki. Iz te knjižnice bi dandanes lahko izvedeli marsikaj, ako bi še obstala. Mohamedanci so jo uničili. Ko so pripadniki Mohamedove vere osvojili Aleksandrijo, so vprašali Mohamedovega nečaka, kaj se naj zgodi z ogromno knjižnico. In Mohamedov nečak je odgovoril: »Ako se spisi ne strinjajo s koranom, so bogokletni, sežgite jih! Ako se soglašajo s koranom, so odveč, sežgite jih!« In tako je zgorela lepa knjižnica, ki bi nam razkrila življenje civiliziranih narodov več tisoč let nazaj pred Kristovim rojstvom.

Tako se ni dogajalo samo v Egiptu. Tako je bilo povsod, kjer so bili pogoji za razvoj civilizacije. Postali so silno bogati in podjarmili so bližnje narode, ki so jih takrat poznali. Nekega dne so pa prihrumeli barbari, bilo jih je kot listja in trave. Vrgli so se na narod, ki je dosegel gotovo stopnjo civilizacije in ga uničili. Kajti bilo jih je kot listja in trave, bojni stroji, ki so jih takrat imeli civilizirani narodi, pa niso bili več kos tem množicam. Civilizacija je prinesla na eni strani neizmerno uživanje in bogastvo nekaterim krogom. Ti krogi so se pomehkužili. Na drugi strani se je pričela širiti nezadovoljnost v lastnem narodu zaradi razuzdanega življenja bogatinov in potlačevanja osiromašenih ljudskih mas. Tako je bil narod že odznotraj razdvojen, ko je prišla ura nevihte in podlegel je. Barbari so seveda uničili vse, kar niso mogli porabiti ali kar niso razumeli, zakaj naj se vporabi. Barbari so imeli tudi svoje duhovne, ki so učili drugo vero, kot so jo imeli civilizirani narodi. Ti duhovni so pa odločevali, kaj naj se uniči, kaj naj ostane. Kar je po mislih duhovnov barbarskih narodov le dišalo po veri civiliziranega naroda, ali česar oni niso znali tolmačiti po svoje, je zapadlo uničenju, da njih nauki ne trpe na ugledu.

Bogastvo, katerega ustvarja žuljava roka in um kmeta, tvorniškega delavca, rudarja, tehnikerja itd. ni lastnina teh, ki to ustvarjajo.

Ali je mogoče kaj gorostasnejšega, nesmiselnijšega, kakor je to? Da, v kapitalistični družbi se gode res gorostasne, nesmiselne reči.

Pa ne samo to. Godi se tudi, da sužnji sami kujejo verige, gradijo ječe, v koje se jih uklepa in zapira.

Toda mračna ječa, v kateri hira celokupni delavski razred, že razpada. Neizprosna je rja, ki gloda suženjske verige.

Nepregledni val ljudskih množic se ziblje, šumi, pričel je butati ob trhle temelje kapitalistične stavbe. In ni daleč dan, ko zahrumi vsesplošna nevihta.

V tem dnevu bo vsak trpin na svojem mestu, v tem dnevu bo moral vsak proletarec najti samega sebe, moral bo izpregledati in kreniti po pravi poti.

Kako se bo moral ravnati revolucionarni proletarec, mu pove njegov razredni tisk, njegovo glasilo.

Vojaškega junaštva ne smatram jaz za krepost, ampak kot nekaj zelo nevarnega in žalostnega, bolj nevarno in žalostno kot sta navadni umor in rop.

Objave.

V proslavo 1. maja se vrši v pondeljek, dne 30. t. m. ob 8. uri zvečer v dramskem gledališču **slavnostna delavska predstava »Za pravdo in srce«**, žaloigra v 5. dejanjih.

Vstopnice po znižanih cenah je dobiti v predprodaji v tajništvu »Svobode«, Židovska ul. 1, I. nadstr. v tajništvu Strokovne komisije, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6, II. nadstr., v tajništvu Kršč. soc. zveze, Jugoslovanska tiskarna in v Delavskem domu, Turjaški trg 2, II. nadstropje.

Dobili smo knjige:

1. Kroz sindikalnu teoriju i praksu (hrvatsko); cena 5 Din.

2. Položaj radničke klase v Jugoslaviji (v cirilici); cena 6 Din.

Organizacije naj nam sporoče, koliko izvodov omenjenih knjig prevzamejo v razprodajo ali pa za lastno uporabo. V knjigah se nahajajo vsa potrebna navodila za delo zaupnikov in funkcionarjev, zato jih mora imeti vsak zaupnik in vsak aktiven član naših organizacij.

V tisku se nahaja v cirilici

Karl Marxov

KAPITAL

kritika politične ekonomije, popularna izdaja Juliena Borharta. To je prvi popolni prevod Marxovega **Kapitala** in bo obsegal nad 2000 strani.

Cena za organizirane znaša 30 dinarjev.

Kdor se hoče naročiti, naj javi to na upravo tega lista.

»Slovenska socijalna matica« je izdala Tone Seliškarjevo zbirko pesmi **Trbovlje**,

katere toplo priporočamo vsem proletarcem.

Cena broširani knjigi je 12 Din, lepo vezana pa stane 17 Din.

O tej zbirki je »Jutro« prineslo neslano kritiko, kar pa vrednost knjige ne zmanjšuje.

Čitajte »Proletarsko mladino«.

Kljub vsem preganjanjem od strani policije se gibanje delavske mladine Slovenije vedno bolj oživlja, je vedno agilnejše, živahnije.

Posebno pa je lahko mladina in odrastli proletarijat ponosen na list »Proletarska mladina«, ki je z vsako številko boljši, tako da ga po pravici lahko prištevamo med najboljše liste.

»Proletarska mladina« ni list samo za mladino, ampak prinaša mnogo poučnega in zanimivega tudi za vse odrastle sodrugi, ki nimajo sinov — mladih proletarcev. Zato naročajte list odrastli sodrugi!

Mi smo prisiljeni, da pišemo bolj dnevne stvari, dočim ko je »Proletarska mladina« namenjena zlasti za marksistično izobrazbo proletarijata.

Poleg tega prinaša vedno uspele leposlovne prispevke in slike!

S čitanjem »Proletarske mladine« boste krenili samim sebi in obenem boste podprli s tem mladinsko gibanje, kar je dolžnost vsakega odrastlega sodruga.

List stane mesečno 4 Din. Naroča se na: »Proletarska mladina«, Turjaški trg 2, II. nadstr., Ljubljana.

Vabilo na občni zbor

»Stavbene, gostilniške in kavarniške zadrugne r. z. z o. z. **ŽELEZNIČARSKI DOM** v Ljubljani

ki se vrši dne 31. maja 1923 ob 8. uri dopoldne v Del. domu, Turjaški trg št. 2.-II., s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Sprememba pravil.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Raznoterosti.

Ker je občni zbor zelo važen, prosimo vse sodrugi zadrugnike, da se ga gotovo udeležijo.

NAČELSTVO.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Turjaški trg 2./II. Posamezna številka 1 dinar. Mesečna naročnina 4 dinarje.

Okrepite organizacije!